



КъМР-ни Башчысы

Экономиканы айнытыргъа жарарыкъ башламчылыкъла

Биринчи кюн «Школа 21» СберСити къурагъан майдан-да бардырылгъан тюбешиге къатышханма. Ол регионла-ны келечилерин, предприни-мательлени, инвесторланы, уллу компанияланы эм техно-логия рынокда урунганг экспертлени бирикдиргенди. Аслам эс жаш тѣло старта-плагъа бѣлюннгенди эм ала-ны башда сагъынылгъан бѣ-люмлени айнытыуда къаллай магъаналары болгъанлары айтылгъанды.

Дагъыда саммитни кезиу-юнде технология башламчы-лыкъла кѣргюзтѣледиле, экс-пертлени араларында оюмла айтыладыла, стартапланы туура этиу бла байламлы инвесторла бла эм корпо-рациаланы келечилери бла тюбешиге бардырыладыла.

Россейли эм тыш къыраллы экспертле да къатышып, бир къауум майданда технология

Бу кюнледе Россейни ара шахарында экинчи кере Москва стартап деген саммит бардырылады. Анга КъМР-ни Башчысы Казбек Коков къатышады, деп билдиреди респу-бликаны оюучусуну МАХ-да каналы. Форумну баш темасы стартап технологияла беш бѣлюмню тюрлендиргирге боллукъларыны юсюнденди: медицинаны, билим берiuню, эл мюлкню, къурулушну эм алчы производствода этилген затланы.



башламчылыкъланы кѣргюзт-гендиле, тюрлю-тюрлю оюмла айтылгъандыла. Битеу да форумда 13 къыралдан келген 150 адам сѣлѣширикди, 100 аслам жангы технология про-дукция эм жарашдырылгъан башламчылыкъла да туура боллукъдула.

- Сергей Собянин бла Гер-ман Греф къурагъан «Техноло-гияла тѣреге айлангъандыла: инновацияла миллионла бла саналгъан адамланы жаша-уларын тюрлендиредиле» деген темагъа жораланган ушакъла бардырган май-даннга къатышханма. Анда кѣп тюрлю соруланы кѣтѣ-ргендиле, предпринимательле къурагъан проектлени жаша-уда бардырыча къаллай техно-логияланы хайырланьыргъа боллугъуну юсюнден тюрлю-тюрлю оюмла айтылгъанды-ла,- деп белгилегенди Казбек Коков.

Парламент

«Жигит ана» сыйлы атха тийишли болгъан тиширыулазгъа жер хакъсыз берилликди

КъМР-ни Парламентини кюз арты сессияда биринчи жыйылыуу, тѣреде болгъаныча, Россейни эм Къабарты-Малкъарны гимнлерин согъуудан башланганды. Депутатла республикалы законлагъа тюзетиулени сюзген-диле, регионда сабийлени эркинликлери къалай сакълангъанларына да къарагъандыла. Кенгешни законла чыгъарыуучу органны башчысы Татьяна Егорова бардыргъанды.

БОРЧЛА БЛА МУРАТЛА

Повесткагъа кѣчерден алгъа Татьяна Борисовна кюз арты сес-сияда таммаланыллыкъ ишлени юсеринден айтханды. Биринчиден, РФ-ни Къырал Думасыны эм КъМР-ни жер-жерли самоуправление органларыны депутатларын айыруу къураулыуу бардырылгъанын, Парламентни депутатлары бу политика магъаналы иште тири къатышхан-ларын чѣртгенди.

Къол кѣтѣрюню кезиуе кы-ралны инсанларыны асламы, сай-лау эркинликлерин хайырланьып, айыруу участкалагъа келгенлерин иги шартха санагъанды.

- Къол кѣтѣрюеуе халкыны асламы къатышханы жамаудат къыралыбыз-ны кючлеуге, къоркъуусузлугъун, жалынчакъсызлыгъын сакълаугъа бурулгъан мадарлагъа ыразы бол-гъанларыны белгисиди. Айыруу-лагъа тири къатышып, инсанлыкъ оюмлулукъларын кѣргюзтгенлеуге, ала бла бирге уа къол кѣтѣрюню къуаргъа къыйын салгъанлагъа ыразылыгъымы айтыргъа сѣюме,- дегенди спикер.

Парламентни кюз арты сессияда ишини юсюнден айта, адамланы къолайлыкъларын игилендируу,

экономикада, социал сферада ышаннгылылыкъланы сакълау баш борчла болгъанларын айтханды.

Халкыны социал излемлерин жал-чытуу магъаналылай къалады. Бу жумушланы арасында энчи аскер операциягъа къатышханлагъа бла ала-ны юйюрлерине къырал себе-пликни соруулары энчи жерни ала-дыла. «Ол Россейни жалынчакъсыз-лыгъын, халкыны келир кюнѣн сай-ларгъа эркинлигин сакълагъанланы аллында барыбызны да борчубузду. Бу болумда бююннгю байрамны - Донецк Халкъ Республика, Луганск Халкъ Республика, Запорожье об-ласты эм Херсон область Россейни къауумуна артха къайтханларыны кюнюню - магъанасы бютѣнда ѳседи. Тѣрт жыл мындан алгъа ала Россей Федерацияны къауумунда айныуу жолун сайлагъандыла»,- деп эсертгенди ол.

Кюз арты сессияны юсюнден айта, бу кезиуде 70-ден аслам жу-муш бардырыргъа белгилангенин билдиргенди. Законла жарашдыруу жумушланы арасында КъМР-ни 2027 жылда эм 2028-2029 план кезиуде баш финанс документни тинтму энчиди.

- Бюджет социал магъаналылай

къаллыкъды, шѣндюгю кезиуде ол къуру экономика бла байламлы тюйюлдю, властыны бла жамаудатны араларында ышаньулукъну баш амалыды. Аны бла бирге энчи аскер операциягъа къатышханланы бла аны ветеранларын иш бла жалчы-туугъа, ала-ны жамаудат жашау-гъа сингдируге бурулгъан къошакъ мадарла этиллидикле. Ала-ны тилеклерин, излемлерин къысха за-манны ичинде тамамлау мадарла жарашдырыллыкъдыла. Болушлукъ хар жигитибизге, аны юйѣрюне за-манында эм терк жетерге керекди,- дегенди Татьяна Егорова.

Сабийлери болгъан юйѣрлеге къырал себеплик да магъаналы борчладан бириди. Юйѣрлени къо-лайлыкъларын, жашау болумларын игилендируу, ѳсѣп келген тѣлоню саулугъун сакълау соруула энчи жерни аладыла. «Никитини бол-гъан затланы сабийле чырмаусуз сатып алгъанлары барыбызны да жарсытады, ол себепден анга чекле салынырына къаты боллукъбуз»,- деп къошханды.

Республиканы халкъларыны тар-ых эм культѣра хазнасын сакълау соруула да таммаланыллыкъдыла: ана тилин, халкъ чыгъармачылыкъ-ны, къол усталыкъланы, миллетни энчилигин кѣргюзтген башха шарт-ланы.

- Бу кезиуде 40 законну проектине къараллыкъды, ала-ны ючден бири социал соруула бла байламлыды-



ла. Хар закон да адамларыбызны жашаулары, къадарлары бла бай-ламлыды. Ол себепден ала-ны жа-рарашдыруу ишге бютѣнда жууаплы кѣзден къараргъа керекбиз,- деп къошханды Татьяна Борисовна.

Контроль-ангълатуу полномочи-яланы юсеринден да баргъанды сѣз. Кюз арты сессияда ол жаны бла 30 жумуш бардырыллыкъды. Ол санда комитетлени, Парламент-ни президиумуну республиканы районларында бла шахарларын-да жыйлыулары бардырыллыкъды-ла, законла къалай ишлегенлери тинтилликди.

Парламентле аралы байламлыкъланы кенгертгирге муратла да бар-дыла. Татьяна Борисовна Россейни халкъларыны бирлигини жылында бу иш бютѣнда магъаналы болгъа-нын айтханды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Къырал Дума

Тарых магъаналы сайлау

Россейни Президенти Владимир Путин Къырал Думаны тогъузунчу чакъ-ырылыууну биринчи жый-ылыуунда сѣлѣшгенди эм депутатланы айырыулары кезиу-юнде болдургъан хорламлары бла алгъыш-лагъанды. Аны юсюнден КъМР-ни Башчысы Казбек Коков МАХ-да каналында билдиргенди.

«Сиз къыралны бирге жы-

ысыз. Хар этген оюуугъуз тарых магъананы тутады эм россейли парламентаризмни айнытыугъа къошумчулыкъ-ду. Белгилерчады, Россейге жангы регионланы - Новорос-сияны бла Донбассны – къо-шулгъанларын белгилеген кюн Къырал Думада биринчи кере ол тѣрт региондан жан-гы депутатла ишлеп баш-ларыкъларын. Бюгѣн ала бизни бла мындадыла, залда

олтуруп турадыла. Келигиз депутатланы эм ала-ны ай-ыргъанланы алгъышлайыкъ, ала айыруу участкалагъа, бир затдан да къоркъмай, кыол кѣтѣрюеуе келгендиле, тарых магъанасы болгъан сайлауну этгендиле, энгта да бир кере бизни халкыны бир киши да сындыралмазлыгъ-ын эм къоркъуталмазлыгъ-ын кѣргюзтгендиле», - деп айтылады билдириуде.

Алгъышлаула

Кѣп миллетли къырал бирлигин кѣргюзтгенди

Бюгѣн биз Донецк Халкъ Республика, Луганск Халкъ Республика, Запорожье эм Херсон областьла Россей Федерациягъа къошулгъан кюнню белгилейбиз. Аны юсюнден КъМР-ни Башчысы Казбек Коков МАХ-да каналында билдиргенди.

-Бу регионлада халкъ референдум бар-дырып, Россейни къауумуна къайтханлары тарых бла байламлы иш болгъанды. Был-лай оюуну этилгени халкыны бирлигин эм ала бурун заманладан бери кѣп миллетли Россей къыралны жеринде жашагъанла-рын да кѣргюзтгенди.

Донбассда, Запорожье эм Херсон об-ластылада жашагъанла кѣп жылладан бери басынчакълыкъ этилгенни тѣзюп, андан сора да, алагъа ана тиллеринде эркин сѣлѣширге, динлерин тутаргъа да къоймай тургъандыла. Ала-ны ол артыкъ-лыкълардан къорууларгъа Калининграддан тѣбиреп Камчаткагъа дери адамла бирча сѣюлген эдиле.

Энчи аскер операциягъа къатышыргъа Къабарты-Малкъардан баргъан аскерчиле бюгѣнлукде башха регионладан жашла бла бирге къыралны жалынчакъсызлыгъ-ын эм сейирлерин къоруулайдыла. Ала жигитликлерин кѣргюзтѣдиле, мамырлыкъ эм тынч жашау болур ючѣн, ѳсѣп келген жаш тѣло айныр ючѣн, къазаудат этѣдиле. Халкъланы бирликлерини жылын ача туруп, Президентибиз Владимир Пу-

тин ма бу затха эс бургъан эди: «Бизни аскерчилерибиз, урушну ал сатырында тургъан жигитле, энчи аскер операцияны бардыргъанда, башха-башха миллетлени келечилери болгъанларына эм динни тут-ханларына да къарамай, бир бирлерине «къарындаш» деп алай сѣлѣшедиле, ол бек магъаналыды. Ма аллай шартла бизни бирлигибизни эмда хорлатмазлыгъыбызны кѣргюзтѣдиле».

Бирлик не бла кюрюнеди десегиз, Россейни регионлары бир кибик Ново-россияны бла Донбассны регионларына экономикаларын айнытыргъа эм социал институтларын ишлетирге къарындаш болушлукъну этѣдиле.

Къабарты-Малкъар Херсон областыны районларына къурулуш объектлени сѣю-ерге, жамаудат аслам жюрюген жерлени тапландырыргъа, жашау журтла ишлерге болушлукъ этѣди. Андан сора да, сабий-лени жай солууларын къуаргъа да дайым къайгырады. Дагъыда Луганск Халкъ Республика бла бийик билим бериуде бай-ламлыкъла айны барадыла.

Бюгѣнлук жашау битеу барыбызны да бютѣн къаты бирикдиргенди, «кесибизи-килени атмайбыз» деген сѣзле бѣш сѣзле тюйюлдюле, ала керти жашаудан аллын-гандыла. Хорлам бизни боллукъду! - деп айтылады билдириуде.

«Къарындаш байламлыкъларыбыз кенгерликдиле»

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков Аб-хазия Республиканы Хорламыны эмда Жалынчакъсызлыгъыны 33-чю жылы бла алгъышлагъанды.

- Битеу жюрегимден хурметли Бадра Зу-рабович Гунбаны – Абхазияны Президен-тин эмда анда жашагъан битеу адамланы белгили кюн бла алгъышлайма, андан башланганды ала-ны къырал къурулушуну жалынчакъсыз кезиуу.

Абхаз халкъ кесини сайлау этерге эркин-лигин къоруулагъанды, къыраллыгълары тохташуулугъуну къыйын кезиуеюнден жигитча ѳтѣп. Абхазия сайлагъан ызында

ышаннгылы барады, кесини энчилигин, тилин, маданиятын, адет-тѣрелерин сакълап.

Къабарты-Малкъарны бла Абхазияны халкълары айырымалыкъ къарындаш байламлыкъла бла жууукъдула бир бирге. Республикада жашагъанланы жетишим-лерине къууанабыз, бирге ишлеуно, ишчи, маданият эмда билим беруу байламлыкъланы андан ары айнытырыкъбыз.

Битеу жюрегимден къарындаш Абхазия-ны адамларына мамырлыкъ, саулуукъ-эсенлик эмда жашнау жоралайма!

ОГРАНИЧЕННЫЙ НАБОР
в подразделения БПЛА

Возможность уволиться
по окончании контракта

6 500 000 РУБ.
ЗА ПЕРВЫЙ ГОД

3 500 000 РУБ.
ЕДИНОВРЕМЕННО

Списание долгов
до 10 млн. руб.

ОБРАЩАТЬСЯ: г. Нальчик, ул. Идарова, д. 198 Тел.: +7 (952) 579 03 45

Хурметли жамауат!
«Заман» газетни МАХ-да кесини каналы барды. Сизни ары къошулургъа чакъырабыз.
https://max.ru/id725009184_gos4

Хурметли жамауат!
Телефонугъуз бла бу QR-кодну хайырлана, «Заман» газетте 2027 жылны 6 айына жазылыргъа онг барды. Алайды да, жазылыгъ-ыз, келир жылда да газет бла бирге болу-ругъузну излейбиз!

Тюбешииу

Жангы регионланы эркин этгенлеген керти хапар

Донбасс бла Новороссия Россейни къауумуна артха къайтхан кюннеге аталып, Басманы юйюнде жыйы-лыу болгъанды. Журналистле бла тюбешиге энчи аскер операцияны ветераны, бюгѣнлукде уа «Ата журтну къоруулаучулары» фондну республикада бѣлюмюню башчы-сыны орунбасары Чеченланы Элдар эм «Советская молодѣжь» газетни баш редактору, жангы регионлада жандауурлукъ жумушла бла болгъан Атталаны Аздор келгендиле.

Кенгешни КъМР-ни Цифралы ай-нытыу министерство къурагъанды. Аны бѣлюмюню таматасы Анна Ро-мановская, ушакъны башлай, 2022 жылда 30 сентябрьде тарых тюзюк тохташдырылгъанын, миллионла бла адамла юйлерине, Ата журтларына къайтханларын айтханды.

- Быйыл Россейде Халкъланы бирлигини жылыча белгиленеди. Бу байрам ол себепден бютѣнда магъ-аналыды – Донбасс бла Новороссия Россейни къауумуна артха къайтхан кюн къыралыбызны кѣп миллетли жа-маудатыны бирлигини, къыралыбызны келир кюню ючѣн жууаплылыкълны



белгиси болгъанды,- дегенди ол.

Биринчиден, Чеченланы Элдар сѣлѣшгенди. Ол усталыгъына кѣре аскерчиди, взводха башчылыкъ эт-генди. Ол, энчи аскер операцияны борчларын толтура, тюрлю-тюрлю жерледе болгъанын, алада жашагъ-анла бла тюбешгенин айтханды.

- Адамланы асламы Россей кѣп-тирген ахшылыкъланы кѣредиле, ангълайдыла. Аскерчилерибиз да къолдан келгенча болушхандыла мамыр адамлагъа. Мени эки аппам да Улуу Ата журт урушха къатыш-хандыла. Бири Берлинге дери жетгенди, экинчиси Курскда жаралы

Илму аны билимини таркъаймаз шауданы эди

2 бет

«Устаз сабийге керти да уллу къыйын салады»

3 бет

Дерслерин жангыртылгъан мектепде бардырадыла

4 бет

«Жигит ана» сыйлы атха тийишли болгъан тиширыулазъа жер хакъсыз бериллику

Ахыры.
Аллы 1-чи бетдеди.
- Иркутск областны Законла жарашдыруучу жыйылыу, Адыгеяны Къырал совети Хасэ бла бирге ишлеуно юсюнден келишимлеге къол салынырыкъды. Владимир область бла алгын этилген келишимни чеклеринде проектле толтурулукъдула,- деп билдиргенди Татьяна Егорова эмда депутатланы сессия башланганы бла алгъышлагъанды.

ЗАКОНЛАНЫ ПРОЕКТЛЕРИ
Ызы бла депутатла республикалы законланы проектлерин созгендиле. КъМР-ни Административ бузукълыкланы кодексине хазырланган тюрлениуле биринчи эм экинчи окъулууда къабыл этилгендиле. Жамаут къоркъусузлукъ эм коррупциягъа къажау комитетни башчысы **Михаил**

Криво ангылатханыча, ала Кодексни жорукъларын кючлер мурат бла хазырлангандыла.

«КъМР-де инсанланы бир-бир къауумларына жашау журт ишлетирге жер юлюшно хакъсыз бериуно эмда КъМР-ни Жер кодексини 14-чю эм 17-чи статьяларына тюзетиуле кийириуно юсюнден» республикалы законнга хазырланган тюрлениуле бла жер эм мюлк халла жаны бла министр **Аслан Тохов** шагъырй этгенди. Ол айтханыча, быллай къырал себеплик «Жигит ана» сыйлы атха тийишли болгъан тиширыулазъа бериледи.

Депутатла «Агъач халланы бир низамгъа келтириуно юсюнден» республикалы законну 3-чю эм 5-чи статьяларына эмда «КъМР-де тегерекдеги къудуретни сакълауно юсюнден» республикалы законнга

тюзетиулени сюзюп, аланы къабыл кюргендиле.

«КъМР-де кеп къатлы юйледе жашагъанла бирге хайырланган мюлкню тынгылы жангиртыуно къурауно юсюнден» законну 25-чи статьясына кийирилген тюзетиулеге кере уа 2027 жылда 1 январьдан республикада коммунал жумушла ючюн телеулени жыйышдыргъан бирикдирилген ара ишлеп башларыкъды.

Къурулуш эм жашау журт-коммунал мюлк министрни къулгъун толтургъан **Андрей Журавлёв** ангылатханыча, ол КъМР-ни Правительствосуну бла РФ-ни Къурулуш министрствосуну араларында коммунал инфраструктураны жангиртыуно юсюнден келишимни чеклеринде этиледи.

«КъМР-де йод жетишмегенини

хатасындан башланган аурууланы профилактикасыны юсюнден» республикалы закон кючюн тас этгени къабыл кюрюлгенди. Саулукъ сакълау министр **Рустам Калибатов** ангылатханыча, ол федерал измелени чеклеринде этиледи.

Биринчи кере болуп, КъМР-ни Парламентинде Сабийни эркинликлери жаны бла уполномоченный доклад бла селешгенди. Амина Бадрасова республикада акъылбалык болмагъанланы эркинликлери къалай сакъланганларыны, къыйын жашау болумгъа тюшген юйорлеге болушлукъну, ата-ана эркинликлени жангиртыу жаны бла мадарланы юслеринден билдиргенди. Аны юсюнден «Заманны» келир номеринде окъургъа боллукъду.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Къуллукъгъа салыу



Басхан муниципал районну таматасы сайланганды

Басхан муниципал районда сегизинчи чакъырылыуно жер-жерли самоуправление советини къурау жаны бла биринчи кенгеши бардырылгъанын билдиредиле районну пресс-службасындан. Кюнню повесткасыны баш магъаналы соруу Басхан районну таматасыны сайланыуу болгъанды.

Депутатланы къауумларына эки кандидатура кюргюз-тюлгенди. Ачыкъ къол кюрюуно эсеплерине кере депутатла, бирден къол кюрюп, Адиб Хасанбиевич Абреговну кандидатурасын къабыл кюргендиле, аны Басхан муниципал районну таматасына сайлап.

Айырылгъан таматагъа бла депутатланы къауумуна алгъышлау сёзюн Къабарты-Малкъар Республикасы

Башчысыны Администрацисыны онуючусу Мухамед Кодзовов айтханды. Ол, муниципалитетни арт жыллада социал-экономика жаны бла ышангылы айныуун белгилеп, Адиб Абреговну башчылыгъында район мындан арысында да ёсюно жолунда барлыгъына эмда къырал программаланы тынгылы толтурулгъуна ийнанганын билдиргенди.

Адиб Абрегов да сёзюнде



Жыйылыу

Юйретиу: аны бла байламлы излемле эмда онгла

«Мектепге дери окъутууно заманы» деген ат бла къыралыбызны ара шахарыны «Зарядье» атлы концерт залында Битеуроссей форум бардырылгъанды. Жыйылгъанлагъа РФ-ни Президентин Владимир Путин да алгъышлау жибергенди. Анда юйретиуно амалларына тошюнуно жаны бла бир бирни сынамына юйренген, арада байламлыкъланы жюрютген да сабийлени тюз айныуларына эмда шендоюлюно къоркъусуз билим беруи болумланы ктуаралыларына ахшы къошумчулукъ боллукъу белгиленгенди.

Тюбешууге къатышханланы алгъышлай, Президентин администрацисыны башчысыны биринчи орунбасары Сергей Кириенко юйретиучюлени борчлары сабийлеге кесперини хунерлерин ачыкъларгъа сакълукъда эмда аяулукъда болушу болгъанын чертгенди.

РФ-ни жарыкъландыруу мини-

стри Сергей Кравцов да, жыйылыуда селеше, мектепге дери билим бериуно магъанасыны энчиликни чертгенди.

- Школгъа дери окъутуугъа къаралда уллу эс бурулады, эни магъана бериледи. Нек дегенде юйретиуно мурдору аны бла къаты байламлыды. Бюгюн а биз юйретиуно ёсюп келген тёлюно айнытуда юлюшюно юсюнден дагъыда бир кере айтыр, анга жамауатны эсин бурур ючюн жыйылгъанбыз. Бюгюнню тюбешуу эмда «Мектепге дери билим бериуно жылы», билесиз, аны уа биз 2026 жылда тохташдыргъанбыз, саулайда школгъа дери окъутууно айныууно жангы кезиучюла болургъа керекдиле, - дегенди министр.

Жыйылыугъа къыралны жер-жерлеринден минген аслам адам къатышханды: мектепге дери билим бергенле, садиклени таматалары, ата-ана комитетлени, жамауат

биригиулени, власть органланы, усталыкъ жаны бла билим берген окъуу юйлени келечилери. Аны кезиунюде ата-аналаны ышанулыкъларына, юйретиучюлеге къыралны жангындан тутхучулукъу этиуно, насихатчылыкъланы айнытууно, саулукъларында энчиликлери болгъан сабийле бла ишлеуно эмда алагъа ырахат болумланы къурауно юслеринден да селешингенди.

- Бу тюбешуу юйретиучюлени усталыкъ хунерлерини бийик даражада болуруна къошумчулукъ этерине ышанырчады. Кенгешни кезиунюде жангы башламчылыкъланы, оюмланы юслеринден да кеп айтылгъанды. Бек башы уа – не жаны бла да сабийлеге кыйгъыруулукъду, аланы айнытууду. Барыгъызгъа да оюмларыгъыз, сынамыгъыздан юлюш этерге хазыр болгъаныгъыз ючюн да ыразылыгъымы билдирме, - дегенди РФ-ни жарыкъландыруу министрини орунбасары Ольга Колударова.

Энди РФ-ни Жарыкъландыруу министерствосу сабийлени юйретиу ишни бир кибик программасын эмда «Ахшы оюмла» атлы проектни курагъанды. Бу проект бла уа гитчеле бла байрым кюнледе ишлерикдиле.

Андан сора да, ведомство юйретиучюлени эмда мектепге дери билим берген махкемелени таматаларыны усталыкъларын ёсдюрюно бардыргъанлай турады. РФ-ни Президентини буйругъуна тийишлиликде хар сабийни да юйретиуге тынгылы онгла къурадалдыла. Алай бла ахыр жыллада, башха-башха проектлени жашауда бардыра, 1650 жангы садик ишленгенди. Аны бла бирге уа сабий садланы тынгылы жангиртыуугъа эс бурулады эмда ясли къауумла айнырча амалла да жашаугъа кийириледиле.

ТРАМЛАНЫ Зухура
хазырлагъанды.

Белгилеу

Алимубизге — даражалы саугъа

РФ-ни Къырал Думасыны Жыйылыуунда «Школгъа дери билим беруи Олимп» атлы мектепге дери окъутууда урунганлагъа саугъаны беруи бла байламлы хычыуун жумуш да къуарылгъанды. Саугъаны «Школгъа дери билим бериуно айнытуугъа къошумчулукъ ючюн» деген бёлююнде аллай даражагъа КъМКЪ-ну педагогика, психология эмда физкультура-спорт билим беруи институтуно доценти Римма Багова да тийишли болгъанды. Мектепге дери окъутууно жылыны чеклеринде бардырылган жыйылы саулай къырладан эм ахшы юйретиучюлени, сабий садланы таматаларын, алимлени эмда специалстлени бирикдиргенди.

Университетбизни келечиси Римма Багова бу-сагъатда окъуучуланы пси-

хикалы айныулары бла байламлы бардыргъан терен магъаналы тинтиулери бла белгиледи. Андан сора да, ол бу жаны бла ишлегенлени усталыкъларын ёсдюрюу эмда ала ишлеген жерледеден стрессин сынамазча амалланы хайырлануу бла байламлы программаны курагъанды.

- Бу саугъа жаланда мени илму жетишмелерини белгилеу туююлдо. Ол саулайда бизни институтубузда окъутханланы бийик даражаларын ачыкълагъан ышанды. Республикада мектепге дери билим беруи анга эни эс бурууно, аялу къарауно излейди. «Школгъа дери билим беруи Олимп» саугъа уа бизге, алимлеге эмда илму тинтиулени иш юсюнде хайырланганлагъа, усталлагъа психологиялы тутхучулукъ этиуно жангы мадарларын

къуаргъа эмда хар сабий да къоркъусуз болумлада айнырча этиуге кюч-къаруу да берликиди. Аны бла бирге уа ол уллу жууапчылыкъды, университетибиз ючюн ёхтемликди эмда андан ары айныргъа бла жетишимлеги болургъа элтген жангы атламды, - дегенди Римма Багова.

Сагъынылгъан жыйылыуно модераторлары уа ОМЕР Школгъа дери юйретиуно россейли комитетини президентини Лариса Шевченко болгъанды. Ол, алыкъа быллай даражагъа саугъа быйыл биринчи кере берилгенликке, жыйылыугъа Россейни жер-жерлеринден аслам адам келгенин чертгенди. Ары жыйылгъанланы къыралны белгили экспертлери, саугъагъа тийишлилени сайлагъан жюрини келечилери РАО Билим беруи



араны таматасыны орунбасары Эммануил Баграмян, РМА-ны академиги Ирина Комарова, башхала да алгъышлагъандыла.

«Школгъа дери билим беруи Олимп» атлы саугъаны башламчылары эмда къурагъанла Къырал Думаы регион политика эмда жер-жерли самоуправлени жаны бла профильни

комитети, Россейни муниципал академиясы, ОМЕР Мектепге дери юйретиуно россейли комитети, РФ-ни сенатору Вячеслав Тимченко эмда бир неча жамаут эксперт советлени келечилери болгъандыла.

МОКЪАЛАНЫ Зухура
хазырлагъанды.

Эсе туту

Илму аны билимини таркъаймаз шауданы эди

Малкъар халкъ не заманда да билимге талпынууу бла белгили болгъанды. Бюгюн аны не тюрлюсюнде да бизни махтау алган адамларыбыз аз туюлдоле, атом энергетикагъа, космос илмулагъа дери ишлейдиле таулу жашла бла къызла. Алай а аланы хар биринде да биринчиле, алда баргъанла болгъандыла. Физика-математика илмуланы доктору Боташланы Ибрагимни жашы Хасан аладан бири эди. Ол туугъаны быйыл 75 жыл болады.

Ол 1951 жылда Къыргызстанда Фрунзе областыны Ивановский районунда Къара-Суу элде туугъанды. Малкъар халкъ кечюнчюлюкден кайтханда, аны атасы – Боташланы Жарахматны жашы Ибрагим, белгили малкъар поэт, драматург Боташланы Иссаны туугъан къарындашы, ууакъ сабийли юйорюу бла ахлулары тохтагъан Псычох элде орналгъанды. Ибрагим анда плодотворномикде ишлеп башлагъанды. Алай а кеси миллети бла жашаргъа мурат этип турган кишиге ол болжаллы юй эди. Жыл да озгунчу, къарындашы Нох чакъырып, Ибрагим Кичибалыкъгъа кечерге келишгенди. Юй бийчеси Журтубайланы Зулейха да ол затны тюзге санагъанды.

Болсада, жарсыугъа, Ибрагимни жашауу къыска болгъанды. Ол огъурлу, мал аузундан чеп юзмеген адам 1958 жылда, къыйын ауруп, дунясыын алышханды. Зулейханы кюлюнда жети сабий къалгъандыла. Кичилери Азнауургъа жаланда онсегиз кюн болуп. Жашагъаннга бир мадар болады дейдиле, къолдан уста Зулейха сабийлерин киши кезюне къаратмагъанды. Замансыз кеткен аталарыны осуятын толтура, окъургъа, ишлерге уа юйретгенди. Ибрагимни ахыр тилеги эди ол: не къыйын болса да, сабийлеге окъуу-билим бермей къойма деп.

Жашыны юсюнден айтырдан алгъа, Журтубайланы Жюнюсюно къызы Зулейханы юсюнден бир къауум зат сагъыныргъа тийишлиди. Ол огъурлу тишируу 1936 жылда Элбурска чыккъан комсомолчу жаш адамланы къауумунда болгъанды. Кеп къыйынлыкъ сынагъанды. Атасы, анасы, эки къарындашы, эгечи да сюрюнде ёлген эдиле. Кичи къарындашы Журтубайланы Хажимурагъны юсюнден газетде жазыла тургъанды – ол устаз, поэт эди. Андан да бушуу къагъыт келген эди. Болсада Зулейха, жашаудан ёпкелемей, огъурлулай къалгъанды, кимни да къанат тюбюне жы, кимге да тюз жол юйрете, аруу жашагъанды. Аны танып, адамлыгъыны юсюнден сагъынмагъан адам билмейме.

Хасан юйорде кючюнчю сабий эди. Ол школгъа Кичибалыкъда баргъанды. Неде да юлюг болгъанды ызындан келгенлеге. Сабийлигинден окууна ишлерге, окъургъа да бек сойгенди. Эгечи Фердаус, мени шуёхум, бирде алай эсгере эди: «Школну махтау къабыргъасында бизни юйорден бир жолгъа беш адамны сураты тагъыла эди. Хасан а барыбыздан да акъыллы болгъанды, кеп окъугъанды, бизден да аны излегенди», – деп.

Барындан да бег а аны эсин алгъан эки зат болгъанды – математика бла спорт. Эксининде да сейир этерча жетишимли эди ол. Спортха, тутушургъа юйренирге ол кечирек – онсегиз жылдында – келгенди. Алай а, терк жетишимле этип, къуандыргъанды тренерин. Хасан, Челябинск шахарда бардырылган, Рихард Зореге аталгъан битеуроссей турнирде къытып, чемпион болуп, Къабарты-Малкъарда бла Къарачай-Черкесде дзюдодан СССР-ни биринчи мастери деген даражагъа жетишгенди.

Аны бла къмлай, Къабарты-Малкъарны МВД-сыны «Динамо» дзюдо обществосунда тамата тренер болуп ишлей, кеси да кеп жаш адамны юйретгенди. Аладан бири Магомед Емжуев аны ёхтемлиги эди – ол 2004 жылда Афин олимпиаданы дзюдодан чемпион, арта уа КъМР-де дзюдоно Федерациясыны президентин болгъанды.

Окъуу жанына кыйтасакъ, Хасан, эл школну бошангъанлай, Къабарты-Малкъар къырал университетни физика-математика бёлююне кирип, аны 1973 жылда къызыл диплом бла бошагъанды. 1976 жылда уа Днепропетровскде къырал университетде очный аспирантурагъа кирип, «Оцени области применимости метода малого параметра для нелинейных обыкновенных дифференциальных уравнений» деген тинтиу ишин хазырлап, 1982 жылда Киевни университетинде диссертациясын къоруулагъанды. Алай бла ол физика-математика илмуда кандидат даражагъа жетишгенди.

Илму керти алимлени жиберип къоймайды, теренден тереннге кийире барады ансы. 2002 жылда Хасан «Исследование диапазона применимости метода малого параметра в некоторых задачах теории нелинейных колебаний» деген темагъа доктор диссертациясын къоруулап, таулуланы ичинде физика-математикадан биринчи доктор болгъанды. Эни алып айтханда, Хасан, уллу илму проблеманы ишин эте, «Постро-

ение решений с заданной точностью для нелинейных дифференциальных систем, содержащих малый параметр» деген кепле жетишалмагъан ишни толтургъаны бла белгиледи кесича алимлени араларында.

Хасан В. Коков атлы Къабарты-Малкъар къырал эл мюлк академияда (бусагъатда университет) прикладной математиканы кафедрасыны профессору болуп ишлегенди, Къарачай-Черкесде технология академияда бийик математиканы кафедрасыны таматасы болуп тургъанды. Аны бла бирге регионада математикадан доктор советни келечисине айырылгъанды. Москвада уа Современный гуманитар университет аны



«Студентлени юйретгени ючюн» деген сыйлы майдал бла сауғалагъанды.

Боташланы Хасанны алтмышдан артыкъ илму-тинтиу иши барды. Ала талай даражалы илму журналлада басмалангъдыла. Илмуда болдургъан жетишимлерин тергеуге алып, алим таматала Хасанны Информатизацияны халкъла аралы академиясыны келечисине айыргъандыла. Ол кеп жерледе илму жыйылыулада докладлары бла, терен билими бла белгили академиклени окъуна сейир этдиргенди. Юлюг излегенде: Россейни космосха деп приборла хазырлагъан илму-излем институтунда ишлеген алимле Боташ улуну илму ишлерине бюсюреп, аланы жашауда бардыруугъа патент иш да берген эдиле.

Айтханымча, Хасан не жаны бла да тегерегиндегилеге юлюг болгъанды. Кесине, эгечлерине, къарындашларына да аталыкъ этип турган тамата къарындашы Хусейни эни багъалагъанды. Хусей, керти да, бир бек къуатлы адамды. Сабийле, ёсюп, шахаргъа кетип, окъуугъа кирип, ишлеп башлагъанда, аналарын да Хасаниягъа кечюргендиле. Тамата къыз Люба устаз эди, кеп жылланы Кичибалыкъны школунда ишлегенди. Хусей – инженер-мелиоратор, солуудады. Идирис, республиканы сыйлы къурулушчусу, шахар администрацияда къурулуш управленияны таматасы болуп тургъанды. Хаким Ростов студияда окъуп келген профессионал сураты эди. Биз жаш заманда республикада аны танымагъан болмаз эди – ариу, адепли, кимни жумушуна да сакъ адам эди Хаким. Фердаусу солугъа кетгинчи, Эл мюлк министерствода бёлюмюно таматасы болуп тургъанды, солугъа кетгенли, эл жерледе ишлегенлеге жарашдырылган программала жаны бла ишлейди. Азнауур а «Юг-Стройсервис» фирмагъа таматалыкъ этеди.

Аны таныгъанла Боташланы Хасанны математика илмуда бек жарыкъ жулдузгъа санайдыла. Алай, жарсыугъа, нёгерлерни, жууукъ, узакъ танышлары да бирча намыс-сый берген уллу алим, устаз, юйретиучо, халал, тюзлюкню сойген къарындашыбыз Боташланы Хасан, талай муратын жарты къоюп, 2008 жылда 22 марта дунясын алышханды. Аны жангыз къызы Лаура атасына ушагъанды – школну майдал бла бошاپ, академияда къызыл диплом алып, Англияда университетде да жетишимли окъуп, экономист болуп ишлейди. Юй бийчеси Орусбийланы Мадина бухгалтерди.

Унутмайдыла Хасанны нёгерлери, анга атап, республикада спорт эришуле къурачуудула.

Хасан Кичибалыкъны, атасы ёсген Кёнделени, республиканы да ёхтемлиги эди. Аллай адамларыбыз болгъан къадарда, ёсе келген тёлю аладан олго алыргъа керекди. Игиге ушаргъа итинген бийик жетишимлеге жолдады.

«Хасан, жашлыгъында Минги таугъа чыккъъан анабыз Зулейхагъа атап, кеси да ары чыгъаргъа сюе эди», – дейди эгечи Фердаус, къарындашы жарты мураты болуп кетгенине жарсый. Алай а бар умутуна жетип ким кетеди? Энди ала биргедиле, таулары, жашауда тюбеген иги адамларыны юслеринден хапар айта болурла.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Эл мюлк

Урунганлагъа болушлукъгъа

РФ-ни Правительствосуну буйругъуна кере Шимал-Кавказ федерал округда жерчиликде урунганлагъа болушлукъгъа 5,5 миллиард сом субсидия бёлюнюрюкдо.

Андан Къабарты-Малкъаргъа – 1,8, Дагъыстаннга - 1,2, Ставрополь крайгъа 1,6 миллиард эм Къарачай-Черкесге – 521, Шимал Осетиягъа – 316,9, Ингушетиягъа 85 миллион сом жетеди.

Саулай алып айтханда, быйыл агропромышленный комплексни къыйматлы бёлюмлерине билеклик этерге 35,2 миллиард сом бериликди.

Иги кесек продукция чыгарылгъанды

Быйылгъы жылын башындан бери Къабарты-Малкъарда эл мюлк организацияла, элчи фермер мюлкке эм эни иелиле 44,5 миллиард сом багъасына продукция сатхандыла.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

ЮЛГЮСЮ АРИУДУ

Аналаны Халимат, Габаланы Рахайны кызы, жашаун Хасанияны сабийлерин окутууга жоралаганды. «Бююн да тансык болама дерслеге», - деп тюбейди ол бизге. Шёндю пенсияда эсе да, аны школг-г-а тюбешулеге, тюрлю-тюрлю байрамлагга чакыруучудула. Октуучулары да кьонакгга келедиле, сюйген устазларын эслеринде тут-дыла, намысын кередиле. «Орам-г-а чыгар онгу жокду, аны көрөп, кыаты бла ётип кетгенле аздыла. Тохтап, кыучаклап, саулугун со-руп, кыбултуп», - дейди Халиматны кызы Нажабат.

«Халимат Рахаевна мени биринчи устазымды. Андан ариу, намысы, адетли тиширыу болмаз. Кеси же-ринде адам деген сөз барды да халкда, Халимат Рахаевна керти да усталыгын билген, намысы адамды. Бююн да байламлыг-ыбызны тас этмегенбиз, кыуан-члада, кыйггылада да бир бири кыатыбыздабыз. Мен да устазлык-ны Халимат Рахаевнагга кырап сайлаганма. Биринчи дерсле-римми да арга ушап бардырыгга кюршөнгөм», - дейди материалны жигитини юсюнден Хасанияны 16-чы школунда көп жылланы ишлеген Холамханланы Фатима.

«КЕСИМИКИЛЕДЕН БАШКА КӨРМӨГӨНӨМ»

Хасанияда биринчи школ 1924 жылда Ортабайланы Омарны юй-юнде ачылган эди. Аны биринчи башчысы Москвадан Ольга Григо-рьевна Папашика таулу сабийлени жүреклерине билимге сыймеклик-ни салганды, аны аты бююн да унутулмаганды.

Арта жыллада школ орналган жерин бир ненча кере алышканды: Сюйюнчланы Даулетни юйюнде уа 1970-чи жыллага дери орналган-ды. Халимат Рахаевна да устазлык ишин ма анда башлаганды.

- Таулула тууган журтларына кыйаханда, Фрунзени педагогика факультетини биринчи курсун тауусхан эдим. Курсумда мен эм бир немисли кыз болганыбиз, кыалганыла - кыргызылдыла. Иги окугъанла, кетме, мында кыал, деп да кюрөшөнгиле. Алай халк бла бирге тууган журтубуз-гга кыйама. Кыабарты-Малквар кыырал университетини орус-мал-квар филологияны факультетин тауусуп, школда 1960 жыллада ишлеп башлаганма. Школгга көп жылланы таматалыкны Холапаны Якуб Хусейнович этгенди, ол жаш устазлагга сак болганыбиз, -деп эсгереди Халимат Рахаевна.

Биргесине ишлеген нёгерлерин ол жаланда ариу сөзле бла сагынганды, бирге татлы жашаганыбиз, дейди. Орус тилден устаз Теммоланы Лидия Таукаевнаны, Чочайланы Хусей Ибрагимовични юслеринден жүрек жылыулук бла айтады. Орус устаз-ла да болгандыла школда, жар-сыугга, барысыны да тукумлары эсинде кыалмаганды, алай Таисия Сергеевна, Кузьминова Лилия Гри-

1 октябрь — Абаданланы халкыла аралы кюню

«Устаз сабийге керти да уллу кыйын салады»

1 октябрде битеу дунияда да Абаданланы халкыла аралы кюню белгиленеди. Байрамгга октябрыни биринчи кюнюн бошдан сайламагандыла: кюз арты жылны алтын кезиуюдо, тамата тёло уа бизни эм багъалы байлыгыбызды.

Бу кюн а тамата тёлюню жамауатны айнытууга салган кыйы-нына багъа бериледи. Материалыбызны жигити да миллетибизни көп тёлюлерине билимни кенг эшиклерин ачханды, аланы юйре-тиуге уллу кыйын салганды.



горьевна, инглиз тилден юйретген Чудновская Алла Григорьевна ала-мат адамла болгъанларын айтады, Сергей Костюшкин бла Иван Ва-сильевич а Улуу Ата журт урушун ветеранлары эдиле. «Ала ишлерин билген, сабийлени сюйген устазла эдиле, биз да, алагга кырап, юлюг алыргга кюрөшөнгөм», - дейди ол.

Хасанияны сабийлерини көп тёлюсю Халимат Рахаевнаны кёл-лунда ёсөнгиле. Ала аламат врач-ла, алимле, устазла болгандыла, башха усталыкъланы сайлап, жети-шимле этгендиле, юйорле кырап, сабийле, туудукъла ёсдоредиле.

- Ботталаны Хадис гитчелигинден да уллу адам боллугу кёрюнюп турганды. Башхала ойнаргга, ча-баргга ашыккыганда, ол кёлундан китапны кетермегенди. Кыызган жауда кыурмач кыйнаса бир жай-ылады, Хасания да ма арга ушап, терк айныды, жаш тёлюсю да огу-рулу, окуугуа хунерлери болган-дыла. Сабийлени бек сюйгөмө, ансыз устаз болаллык тёлюлөс, - дейди Халимат Рахаевна.

Бююнлюкө совет билим беруи системаны ахшылыгыны юсюнден кеп айтылады, аны кыйтаргыгга керекди дегенле да бардыла. Ол кезиуде устазла берген билим вузгга кирирге он бергенди, репетиторгга

жюрюр кереклиси болмаганды.

- Окургга унамагъанла да бар эдиле, алай аладан да кёл жуу-магъанбыз, дерследен сора кыюп кюрөшөнгөм, кыошак дерсле кыурагъанбыз. Устаз сабийге анадан да уллу кыйын салады десем, жангыллык тёлюлөм. Врачны бла устазны даражаларын бийикге сал-гыргга керекди. Бютюнда биринчи устазны сабийни жашауунда, келир кюнюнде магъанасы уллуду, - дей-ди ол.

Мурдорсуз юй сюеллик тёлюлдо, аныча устаз да жамауатны, мил-летни тутуругу болганын айтады Халимат Рахаевна. Бу кыйын да, жууаллы да усталыкгга жамаутда хурмет этерге, аланы кыйыныларын аныларгга керекди. «Юйретген сабийинги терс атлагъанын көрсөнг, жарсыйса, тюзетирге кюрөшөсө. Кесими балаларымдан башха көр-мегөмө», - деп ышарады ол.

ЮЙОР ТЕРЛЕ

Аналаны Мухтар бла Халимат Рахаевна бирге 65 жыл жашаг-андыла. Жарсыугга, юй башчысы дунисын алышханды, жаннетли болсун. Мухтар юйорню тутуругу болганды, юй бийчесине не ише да билеклик этгенди.

Ала юл сабий ёсдоргендиле – эки жаш бла кыыз. Тамата Магомед

Оюм

ХАЙЫРЫ, ХАТАСЫ ДА

да бермейди тынчылык акылынга, санынга. Ол заманда эсинг да акъ-сап башлайды.

Дагъыда Интернетде алдау-ланы тюрлю-тюрлюлери кюч ала барадыла, ансы аланы тохтар умутлары жокду. Сөз ючюн, банк картланы юслери бла окуна не кда-дар аман иш этилип барады. Аны бла бирге атларын тюрлендирп, жашырып салганла башхаланы көллерине тьербиз деп кыоркмай, эркин, ачыкк айтадыла айтырыкк аманларын, кеслери кыурагъан ёторюклерин да, биреуню жамаут алпында зниш этер акыйлда. Аны ауанасы уа узун болуп кетеди артад. Сөз ючюн айтаханда, ол муну не аны тонун урлагъаны деп. Ким урлагъа-ны, кимден урлагъаны унутулса да, экисини да атлары аман иш бла эсде турлукъдула.

Бирле Интернет аланы жангыз-лыккдан кыутултады дегенликте, андан айрылып, кьоншугга кир-ген, ауругъанын кёре баргъан да кыалганды бююн. Аны кый, ёл-геннге да анда кыйггы сөз берип кыйгъан адет чыккыганды. Дагъ-ыда бирде кыабыргга кьоншунгдан алгга сени хапарынгы узакъдагы-ла биледиле Интернетден. Дагъыда сен анда көргөн, окугъан кыйын затла акылынгда, жүрегингге да ыз кыоядыла.

Интернетде шухълукгга чакыр-гъанла, тюзюк излегенле да толу. Хар кимни кеси тюзюлюг. Биреу анстан айтып жазгъаннга башхасы

билдириуге асламдыла.

Бююн миллетибизни адеп-кы-лыгты не чекде тургъанын да ачыкк этедиле блогерле. Окугъан-ны, кыаргъанны көлюн кётюребиз деп этилген, кишини жанына тийме-ген. хычыун затлагга ким да сюйөп кыарайды, солуйма десе. Алай а аланы араларында ата-ана бла бала орталарында сыйлылыкны, таулу даражаны тайгъанын, намыс-сый кыуры баргъанын көргюзтген шарт-ла да тюбейдиле. Сөз ючюн, ана баласына эриши, ауузгга келиш-меген сөзле айтханы бир-бирлени эрикгенлерин кетереди. Аны халкк кёзюне тутхан блогер жашха айып этерчамыды, алай ананы кьолунда ёсгөн эсе? Бирле уа алагга кыарар-гга тангиси болуп тургъанларын айтып жазадыла, макхайдыла, бий-ик сый бергенлерин тюрлю-тюрлю белгиле бла көргюзтедиле.

Аланы, ол аман айтахн тиши-руулары бла эр кишилени, бизге кыйдан эсе да бирден жел учуруп келтирмегенди. Ала бизни арабызда жашайдыла, тау элдеде ёсгенледиле. «Аман айтханы да ушап кыалады анга», - дейдиле бирле. Таулу тиши-ругга кыалай ушар аман айтыу? Таматаладан юлюг алган сабий аны кыйтарса бирде, анга жарсы-мазгга боллукъду да?

Керексиз жерде, бир бирни ан-гыларгга сыймей, даулаш чыгар-гъанла, ёмюрде бизни адетлерибиз-де болмаган затланы ары кийири-ге сюйгөнге да терк-терк тюбейдиле



КыМКыУ-ну тауусханды. Ол атасыны ызындан темир жолчуну усталыг-ын сайлаганды. Нальчикде ауур жюкле ташыган станцияны баш-чысы болганды, анда 30 жылдан аслам ишлегенди.

Тимур а Ростовда темир жол ин-ститутну тауусуп, профессионал билим алганды. Ол да атасыны бла тамата кыарындашыны ызырында барганды – бююнлюкде Нарт-кыалада «Докшукино» станциягга таматалыкк этеди.

Кыызлары Нажабат врач уста-лыккны сайлаганды, сабий по-ликлиникада врач-педиатр болуп ишлейди. «Устазны сабийлеринден сурам бютюнда кыатыды. Биз а анабызны хурметини бийикде жү-рюторге, анга кир кьондурмазгга кюрөшөнгөм. Мени класс таматам Кыайгырмазланы Сулейман Идри-сович бир жол устазланы алпында мени махтагъаны бюгон да эсим-деди», - дейди Нажабат бизни бла ушакъда.

Алай анасыны усталыгыннан ол да узакъгга көтмегенди – меди-цина колледжде дерсле бардырады. «Сабийлени бакъгъандан сора да, анамча, билимими, сынаууму жаш адамлагга берирге онгум бол-гъаннга бек ыразыма», - дейди ол.

Билимге, окугъуа сыймеклик туудукълагга ётгенди. Ала да бийик билим алып, тюрлю-тюрлю кыл-лукълада ишлейдиле.

Бююнлюкде уа Халимат Рахаев-на туудукълагга, аладан туугъан-лагга кыууана жашайды.

Бу ариу юйорде ахшы төре кы-ралганды – Ананы кюнюнде бирге жыйылып, Халимат Рахаевнаны алгышларгга. «Анабызны туугъ-ан кюнюн атабыз бир заманда да унутмаганды, саугга этичуо эди. Бу төрени да бардырыгга кюрөш-ебиз», - дейди Нажабат.

Ушагыбызны ахырында Хали-мат Рахаевна хар адамгга, битеу миллетте да ахшылыкка тежей-ди: «Аллахутала барыбызгга да мамырлыкк берсин, ачы таууш эшитмейле, ёсөп келген тёлюню жүреклери жарыкк болсун. Мен юйретген сабийле да атлары ай-тылып, жамаутла, тукумларына жарагъанла болсунла», -деп алгыш этеди ол, бизни ашыра.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

анда. Сөз ючюн, махрны юсюнден. Биз да жашап келебиз, жетмишге жууукълаша, Кыуран окугъанланы кьолларында ёсгөнбиз, кесибизде угъай, тенглеримде да эшитмеген-диле алда ол шартны юсюнден. Ол бар эсе да ислам дунияда, эсирген-де а кыуралган болмаз дергимм келеди. Ырысхыдан эсирюу насып келтирмегенди адамгга. Кесибиз-ни минг жылла бла сюрмеленнген ариу адет-төрелерибизден кыачып, башхаланы адетлерин алыргга нек ашыгъабыз, нек талпыбыз, ким билсин.

Бирле уа, оюнла кырап, сабий-лени саладыла. Кыарайса да, бу балачыкыла, сабий угъай, кыарт болуп туугъан болурла деригинг келеди.

Бююнлюде миллет бла байлам-лы бир ненча аламат кыаумд да кюрөшедиле Интернетде. Аталланы Кларагга, Локиланы Жаухаргга, халккга адам кыошулмагъанына жарсып, жангы юйорле кыурау жаны бла аланы биргелерине иш-леген тиширулагга махтау салыр-чады. Абшаланы Магометни бир айтахны эсимден кетмейди: «Кый-ын кюнюнде тишируула кытхара келгендиле миллетни, бу жол да ала эселегендиле аны айнамагъа-нын, ала кюрөшедиле ол затланы тюзетирге», - деп. Сау болсунла ала, заманларын, саулыкъларын аямай, алай магъаналы ишни кьолгга алганлары ючюн.

Халкк усталаны жыйышдырган, дин жаны бла жарыккландыр-гъан Курданланы Рашит да ыспаса тийишлиди. Миллетни иги төрелери юзюлмегенинден ханап айтадыла, бир бирден юйренедиле ол кыаум-да жашла бла кызыла.

Арт заманда жалгъан интеллект кыураган макъамлагга тынгылай-быз. Ким жаратады, ким жарат-майды. Аны болушлугу бла хапар, назму жазгъан да бар. Ол адам-гга болушургга деп жаратылган шартны алай хайырлануу адамны сагыш этмезге юйретеди деп кыор-кучады – сезим, жан барды деп эсленмейди алада.

Алайды да, Интернет бек уллу кючюдо. Хайырлы, хаталы жаны да барды. Аны тюз хайырлануу а, хар бир ёмюрлюк затча, акыйл бла байламдыды.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Пресс-конференция

Гитче шахарлага да кючлю театрла бардыла

Татарстанны Альмет шахарында кыырал драма театр «Уллу гастроль-ла» проектни чегинде Кыулийланы Кыайсын атлы Малквар кыырал дра-ма театргга келгенлери битеу да республикагга уллу байрам болганды. Пресс-конференцияда кьонакыла бизни театрыбызны директору, КыМР-ни халкк артисти Жангоразланы Мажитге жүрек ыразылыкъларын билдиргендиле эм мындан ары да байламлыкк кыалай кючленирингин айтахдыла.



Татар театры директору Фарида Исмагилова теат-рны тарыхыны юсюнден айтахды. Бююнлюкде битеу бу театр Татарстанны бек кючлю эм белгили театрла-рындан бириди. Бу шарт шагъатлыкк этеди: гитче шахарлада да професси-онал кючлю театрла барды-ла. Альмет шахарда театр 1944 жылда кыурагъанды. Ол заманда элlege баргъан-ларында, артистле рекви-зитни сыртларына кётюрюп элтгендиле. Жаланда 1985 жылда, театр кыурагъан-дан сора 45 жыл озгъанда, Техникни юйюн артистлеге бергендиле, алай бла те-атр кесине юй тапханды.

«Мен театргга башчылыкк этгенли, жыйырма эки жыл болады. Бююнлюкде бир вакансиябыз да жокду! Хар жылдан эки-юч спектакль салабыз», - дегенди Фарида Исмагилова.

Журналистле Нальчикде көргюзтген спектакльге музыкантла да кыатыш-ханларын, сахнада көп ар-тистле да болгъанларын, хореография аамалла да хайырлангъанларын чертип, быллай спектакльге ахча кыйдан табасыз, деп сор-гъандыла. Фарида Исма-гилова: «Татнефть» бизни кьоншубузду. Жаланда арт юч жылны ичинде беш ре-монт этгенбиз. Терезелени алышханбыз, сахнаны тюр-лендиргенбиз эм башха зат-лагга кыарагъанбыз. Дагъ-ыда федерал проектке кы-тышып, грант алгъанбыз. Биз проектке жазгъанлай, эришулеге кыатышханлай, грантла алганлай турабыз.

Хау, спектакльлерибизге кьоранчыларыбыз аз тёлюл-доле, алай ол ахчаны иги кесегин кесибиз ишлейбиз», - дегенди.

Журналист Мечиланы Асхат Нальчикке келтирген спектакльлерин кыалай сай-лагъанларын соргъанды. Фарида Исмагилова: «Биз битеу спектакльлерибизни да сюебиз. Алай бери бек кючюлерин келтиргенбиз», - дегенди. Ол «Бегущий за ветром» деген спектакль

бусагъатда театрны бетиди, визитный карточкасыды, дегенди. Россейде жаланда бу театр салганды битеу дунияда белгили Халед Хоссейни романын.

Кьонакк театрны тама-тасы фестивалылагга кы-атышханларын да чертгенди. Сөз ючюн, гитче шахарлада театрланы фестивалында «Королество кривых» деген спектакль Гран-приге тийишли болганды. «Ме-дея: материял», «Место есть лишь в тишине», «Микуйла» спектакльле уа «Золотая ма-ска» даражалы Битеуроссей конкурсу лонг-листине кир-гендиле. Дагъыда Россей-ни Президентни Владимир Путинни буйругу бла театр 80-чи сезонунда «Маданият-да эм санатда жетишимле ючюн» деген орден бла саргъаланганды.

«Жангоразланы Мажит бла фестивалылада тюбе-ше тургъанбыз, мен аны театр жашауну юсюнден оюмларына, ишлегенине бюсюрейме, сора «Уллу га-строльла» проектни чегинде Нальчикке келирге алай бла онуу этген эдик», - дегенди Фарида Исмагилова.

КыМР-ни халкк жазычуусу Моттайланы Светлана: «Та-тарстанда таулу поэтледен эм жазычуладан кимни окуйдула, биледиле?» - деп соргъанды. Татар театры директору жаланда Кыу-лийланы Кыайсынын бил-генлерин ачыкк айтахды. Алай эки республиканы ара-ларында адабият байлам-лыкъланы кючлендирге боллугун да чертгенди.

Фарида Исмагилова пресс-конференцияда ре-спублика бла кыалай шагъ-ырейленнгенлерин, кыйри баргъанларын да айтахды.

«Бизни Огъары Малкваргга элтгендиле. Жол окуна бек сейирсиндирген эди. Анда Саутугга аталган эсгер-тмени бир көргөн унутурукк тёлюлдо. Сора эрттегили Кюнлюм жангыртылганы бек көллендиргенди. Жан-горазлары ата-бабалары-ны журтларын жангыдан ишлегенлери, ташларын

жерлерине салгъанлары, эл биягы адамланы тыпыу-ларындан, ауазларындан, ышаруларындан толганы уллу хорламды. Сау болсун-ла битеу бу кюнде бизге кыарагъанла. Көп шахар-лада, элдеде болгъанбыз кьонаккда, сиздеча ариу көрмегендиле көп жерде. Жүрек ыразылыккыбызны билдиребиз. Жаланда бир шарт: мен дарманларымы юйде унутуп, жолгга алай чыккыган эдим. Кьонакк юйге кече жыйылабыз. Мен а - керекли дармансыз... Аны билдиргендиле, мы-чмай, кече ортасында жетдирдиле дарманым! Спектакльге келгенле да көп ариу сөз айтахдыла бизге!»

Миллет китапхананы бёл-юмюню башчысы Гер-гьокъланы Лейля: «Мал-квар театр кьонакылагга да, кыаручулагга да сакъ-дыла. Мажит кеси тюбейди спектакльге келгенлеге», - дегенди.

КыМР-ни сыйлы артисти Шауаланы Орусый татар эм малквар халкъланы ма-данийтлары жууукк бол-гъанларын чертгенди. Татар театры артисти Юсупов Ра-мазан: «Бизни театрда көп тышындан чакырылгъан режиссёрла ишлейдиле. Хар бири кесини школу бла келеди, сёзсөз, ала бизни байыкъландырадыла. Алай татар театр миллет театралы кыалыргга керекди, биз ол ыздан арха турлукк тёлюл-бюз», - дегенди. Артистка Сайфутдинова Энже уа: «Бююнлюкде бизни теат-рдан бир адам да кетерге сыймейди. Мен келгенимде да, жокк эди бир. Алай бир кесек замандан бир артист-ка кетеди да, аны жерине аладыла мени. Бек кыуанн-ган эдим!» - дегенди.

«Уллу гастрольла» фе-дерал программаны те-атрланы бирлешдиргени, кючлендиргени, байыкълан-дырганы бамды.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият. Сурат авторнуду.

Тау эл

Мукуш

Ёз тилибизде чыккыган газетибизде тау элперибизни тарыхларыны, ахшы адамларыны, бююнюню жашаула-рыны юслеринден айта, билдире турабыз. Алай бизни оюлуп, чачылып турган элперибиз да бардыла. Бир кюн, бир жыл угъай, ёмюрле бла ишлен-ген элпе, бююнлюкде уа аланы оюлган таш хуналары бла юй кыабыргалары сюеледиле эсгертмечла.

Бурунгу, бусагъатда адам жашамагъан эл-тирийлиди. Алай ма-хашы сууну жагъасында, ариу кюнлюм бетде орналыпды, бийикде болганы себепли, узакъдан окуна тура көрю-неди. Көп жылланы жашау кыйнап тургъан журтда бююнлюкде жаланда таш хурула сюеледиле.

Бу элни Мокъаланы кыарт аталары кыурагъан хапары барды. Ол былайда юй-журт ишлеп, юйдегили болуп, жашап тебирегенден сора, башха тукумладан да адам-ла келип тохтагъандыла алайлады.

Барысындан да Мокъала-ры аслам эдиле. Жыл-ла да оза, адам санына

да кыошула, жер да бираз кытылыкк эте тебирегенде, бир-бирле арпакк-берпакк кечгендиле.

Журтларында кыалгъанла уа элни төгергенине бий-ик таш хуна ишлегендиле. Ол хунаны бююнлюкде да сакъланган жерлери бар-ды. Сыртны кыязып, жол ишлеп, аны бла ташланы элден тышындан ёпозле бла ташып болгъандыла. Хуна-лада, юй кыабыргалада аллай уллу ташла бардыла, быланы бери адама кыалай орнаталган болурла, деп сейир этерсе.

Кыурулуш иште уа ташдан сора агъач да керекди. Бош агъач угъай, чигинжилеге, аркыулагга, хырыклагга жарагъан. Андан сора да,

эшик, терезе ишлерге керек эди. Агъачны уа Мухол таула тюбюнден Эменли деген жерден ёпозле бла тартды-рып, келтирип тургъандыла.

Алтынныгы кыартладан эшите турганма, арба бла тартахн ёпозле башха тууарладан иги да уллула эдиле деп. Ала мазаллы малла болгъандыла, мой-юслери кыучакгга сый-ынамагъандыла, деп. Андан сора Кызыл кыя, Фадауан тийрелеринден. Мухол те-ше нарат ёсе эди. Андан да агъач алып тургъандыла.

Юй-журтдан сора да, элни төгергенине бийик таш хуна ишленгенди, жаудан кыор-ууларгга деп. Ташны да суу боюнундан келтирип болгъандыла.

Хуналагга, юйлеге аллай бир таш ташыгъан да алай тынч тёлюл эди. Этилген ишлеге кыарай кетсөнг, Му-куш бек эрттегили эл бол-гъанына ишексизсе. Анга шагъат этген - хуналада жо-нулмагъан ташла, эл кыйы-рында мажосюлюкню зама-нындан кыалган бурунгу кыабырла.

Ахыры 4-чю бетдеди.

Ахыры.
Аллы 3-чю бетдеди.

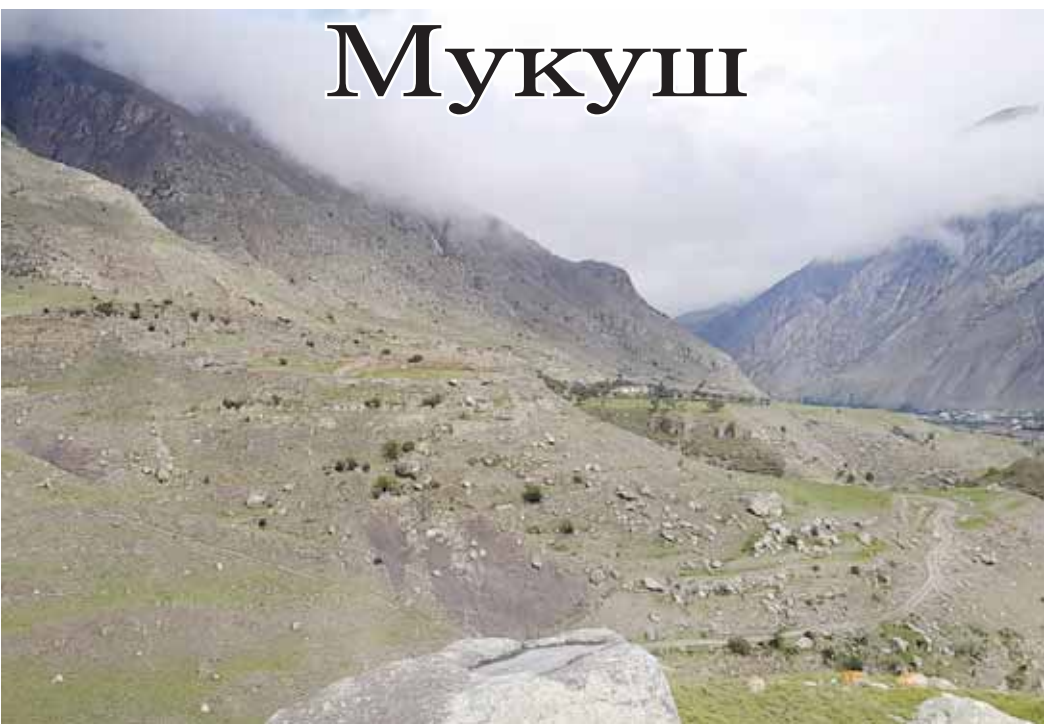
Алай бла Мукушда жюзле
бла жылланы адамла
жашап келгендиле. Эр ки-
шиле жазда тау этеклеринде
мал кютгендиле, бичен иш-
легендиле. Кюзде уа аланы
юйлерине жыйгъандыла. Ти-
ширыула уа жюнюн, терисин,
сютюн жарашдыргъандыла.
Чепкен сокъгъандыла, жа-
мычыла, башлыкъла, бёр-
кле эм башха юс кийимле
тигендиле.

Алай эте, жашау бара
тургъанды. Революциягъа
дери мында Мокъалары,
Къубадейлары, Аккылары,
Каркалары, Шунгарлары
жашагъандыла. Битеу да
юч жайырмадан артык юй
болгъанды.

Башында айтханыбызча,
эллиле мал тутхандыла.
Езенледе, төш жөрледе тыр-
хыкла къазып, алада будай
ёсдюргендиле, бидиш салгъ-
гъандыла, ол будайны бек
игиси, сайламасыды, алай
аны артхан къыйын эди, къа-
бугъу къалын болуп. Арта
аны башха будайгъа алыш-
хандыла. Андан айтханды-
ла бек битсин будайыгъыз,
жокъ болсун бидишигиз,
деп.

Мукуш гитче эл болгъан-
лыкъгъа, көп белгили
адам чыкъгъанды ол элден.
Аладан бири сёз устасы
Мокъаланы Зантууду да.
Аны жырларын, таурухлар-
ын жыйышдырып, жазычу
Таумырааланы Далхат китап
этип чыгаргъанды.

Революциядан сора уа эл-
леде ара мюлкпе къуралып
тебирейдиле. Мукуш да жан-



Мукуш

гы жашаугъа тири къатыш-
ханды. Юч элни – Зарашкы-
ны, Мукушну, Къоспартыны –
бир колхоз этедили. Мюлкно
таматасына уа Мокъаланы
Азретни айырадыла.

Ариу тилли, эл оноун,
сезюн сакълагъан адам
эди ол. Малкъарны башха
эллерине, колхозларына эл-
тип сёлешдире эдиле аны.
Къоспарты уллуракъ эл
эди да, андан – 4, Мукушдан
– 3, Зарашкыдан бир бригада
къураладыла. Көп мал жая-
дыла. Арпа, будай, зынтхы,
нартох да ёсдюредиле. На-
ртохню уа Бабугентде агъач
завод бла ёргерек барып,
Бацца талада сала эдиле.

Къысха заманны ичинде
районда, республикада да
алчы мюлклени санында ай-
тылып тебирейди. Бырадан
а Азретни Нальчикге башха
ишге кёчюредиле, респу-
бликаны Баш Советини Пре-
зидиумуну председателини
къуллугъуна.

Ол къуллукъда да Азрет
халкъына, республи-
кагъа да көп игиликле эт-
генди. Герпегеж бла Кичибал-
лыкъ элле аны хайырындан
да къуралгъан эдиле.

Уллу Ата журт урушну ке-
зиюнде Мукушдан кёлпе
кетгендиле къазаутаха. Ыз-
ларына къайтахла да бол-
гъандыла, алай асламысы
къызыу сөрмешледе жан
бергендиле.

Андан сора уа кёчгюн-
чюлюк башланды. Алай
сюргюнден сора Мукуш жан-
гыртылмагъанды. Адамла
Отъары Малкъарны ёзен
жерлеринде юй-журт ишле-
гендиле. Мукуш а халкъы-
бызны буруннгу жашау-
ну эсгертмесича сюеледи:
желле, боранла ие болуп
орамларына.

Эл-журт да иги. Алай аны
эм уллу байлыгъы адамыды.
Бу элден чыкъгъан белгили
адамладан къауумун эсгер-
сек да, тоз болуп. Башында
сагъынылгъан Мокъаланы
Зантуудудан бла Азретден
сора Каркаланы Къыденни
айтыргъа боллукъду. Элге
оноу этген акъыллы киши-
леден бири эди ол, 120 жыл

жашап ауушханды. Мокъа-
ланы Дауут арба жюрюген
кёпюр ишлегенди. Андан
сора да, Дауут бла Шамил
къара гераны къазып, жол
ишлегендиле. Мокъаланы
Хажимырза эфенди уа чыкъ-
гъан-сыннганны салгъан
уста эди.

Мукушчуланы бюгюннгу
тёлюлерини юсюнден
айтханда, аталары салгъан
жол бла барып, урунууда, ил-
муда да махтаугъа тийишли
болгъанлары аз тюйюлдю-
ле. Ол санда Мокъаланы
тукъумдан КъМР-ни халкъ
поэти Магометни, суратчы
Владимирни, республикада
белгили къурулушчу, арта
министр да болуп тургъан, ол
да Магомет, белгили врачла
Жанхотну, Игорьну, Нюржан-
ны, Алимни, бир кезиуде Гер-
пегежде колхозну председа-
тели болуп тургъан Абуканы
эм дагъдыда көп башхаланы
айтыргъа боллукъду.

Аккылары тукъумдан да
белгили тарыхчы, илмуланы
доктору Светлана, врачла
Валя бла Махти, устазла Ис-
хакъ бла Мурадин.

Көп жылланы Нальчикни
баш архитектору болуп
тургъан Каркаланы Мухар-
бий. Шунгарланы Хасан а
Черек районда газ мюлкге
башчылыкъ этеди. Аны эге-
чи Лида районда көп тюрло
къуллукълада ишлеп, атын
иги бла айтдыргъанлай ту-
рады.

Быладан сора да, мукуш-
чуланы белгили адамлары
аз тюйюлдюле. Ахшыланы
атлары унутулмайды, эзде
къадыла.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Окьутуу

Дерслерин жангыртылгъан мектепге бардырадыла



Нейтрино посёлкада мек-
тепни директору бла Кырал
Думагъа депутатланы айыр-
гъан кюн тубейбиз. Къарт-
лыкъланы Фатимат, Зауур-
бекни кызы, бу окъуу юйде
1991 жылда тарыхдан бла
обществознаниядан дерсле
берип башлагъан эди. 2017
жылдан бери уа мектепни
директоруду. Ол айтхынчы да
эслекид, мектепге тынгылы
ремонт этилгенин. Алай, ме-
нича, көп къатлы юйно баш

этажында жашагъанла, чынг
алгъа мекямны башы къалай
жабылгъанына эс бурадыла.
Не сагыш этгеними билген-
ча, директор былай деди: «Бек
тынгылы ремонт этилгенди,
алай башын къара къагъыт
бла жабылгъанына уа ыразы
тюйюлбюз. Таулада аллай юй
баш эки-ноч жылгъа чыдайды.
Ол себепден юй баш къанжал-
дан болса иги эди».

Мектепде 40 сабий окъуйду,
сабий садха жюрюгенле уа



30 боладыла. Бюгюнлюкде
мында таулу сабийледен сора
да, башха миллетлени келечи-
лери окъуйдула, тауча да иги
биледи.

Биз ушакъны бардыра тур-
гъанлай, Жабелланы Рама-
зан киреди. Ол да бу мектеп-
ни бошагъанды, анасы оруслу
болгъанлыкъгъа, малкъар
тилде ким да сукъланырча
сёлешеди. «Бизни сохтала-
рыбыз Москвадан, Дондагъы
Ростовдан, ол неди, тыш кы-
ралладан да сёлешючюдю-
ле. Ала тауча саламлашсала,
бек хычыуун кёрюнеди», –
дейди Фатимат Зауурбековна,
ала окъутханла билимлери
бла кишиден арта къалмагъ-
анларын да черте.

Суратланы МАМАЙЛАНЫ
Алий алгъанды.

УФСБ Энчи жумушла аманлыкъланы тохтатыугъа бурулгъандыла

Россейни Къоркъуусулукъну
федерал службасыны КъМР-
де Управлениясыны келечи-
лери эмда таможняны къул-
лукъчулары 15-21 сентябрьде
республикада сауутланы эм
наркодиклени законсуз сатыу-
алыуу, башха аманлыкъланы
тохтатыугъа бурулгъан энчи
жумушла бардыргъандыла.

УФСБ-ны пресс- службасын-
дан бизге билдиргенлерича,
законсуз сатыу-алыудан 2 сау-
ут, 30 окъ, 150 грамм наркотик
эм башха уулу затла, къырал
маркалары болмагъан 7 минг
тютюн пачка сыйырылгъанды.
Федерал излеуде болгъан 9
инсан, халкъла аралы излеуде
6 инсан ачыкълангъандыла.

Тамамланган жумушладан
сора РФ-ни УК-сыны 222-чи,
228-чи, 234-чю статьяларына
бузукълукълаа этилгенлери бла
байламлы терслеу материалла
жарашдырылгъандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима
хазырлагъанды.

Мадар

Агъачкланы ёсдюрюрге алланып

Жыл сайын Къабарты-
Малкъарда «Экология»
миллет проектге кирген
«Агъачкланы сакълау» фе-
дерал проектге кёре, иги
кесек иш тамамланады.
Ол санда быйыл да агъач
фондну айнытырча кюз
артыны ахырына дери 103,5
гектарда терекле орнатыл-
лыкъдыла.

Быйыл жаз башындан
бери 45 гектарда терекчи-
кле салгъандыла. Бюгюн-
люкде да специалистле
терекчикле орнатылгъа
керекли жерлени белгиле-
гендиле, аланы ташдан,
агъачдан да тазалап, ха-
зыр этгендиле. Аны бла
байламлы жууукъ заманда
62,9 гектарда терекле орна-
тырыкъдыла. Агротехника
жумушла да 14,5 гектарда
тамамланырыкъдыла.

Ёсге сала айтсакъ, беш
жылны ичинде республи-
када 591,3 гектар чакълы
бирде терекле орнатыл-
гъандыла. Аны ючден би-



ринде уа агротехника ишле
бардырылгъандыла.

Былай жумушланы ке-
зиюнде аслам эс алыкъа
кюч алмагъан гитче терек-
чиклеге да ёблунеи. Ала
иги ёсюм алгъынчы, та-
мырларын жерге теренирек

жибергинчи, төгереклерин
хансдан, къаурадан эмда
башха затладан тазаларга
керекди. Ол а кёбюсюнде
кёол бла этиледи.

Къабарты-Малкъар тере-
кле, юпюкле бла да кесин
тынгылы жалчытырчады.

МАГОМЕТЛАНЫ
Сулейман.

Сынам

Къонакъда – жараула



Алгъаракъда Къалмукъ Республикадан
бизге жаш спортчула келгендиле. Ала
да, Ажоланы Асадуллахны гёжефлерича,
эркин тутушуу бла кюрешген жаш адамла-
дыла. Ала, мында бир бирлеринден туту-
шууну жангы амалларына юйреннгенден
сора да, кёрти шухла да тапхандыла.

Жарау этгенден бош заманларында
жашла бизни тауларыбызда болгъандыла.
Быллай тубешиулени уллу магъанасы
болгъанын ангылап, тренерле бир бирге
къонакъбайлыкъ этиу төрени мындан ары
да бардырыргъа дейди.

Суратны МАМАЙЛАНЫ Алий алгъанды.

Дзюдо

Эм кючлюлени арасында – алчыла

КъМР-ни Спорт министер-
ствосундан билдиргенлерича,
көп болмай Нальчикде Рос-
сей Федерацияны Следствие
комитетини жашаудан кетген
ишчилерине эм энчи аскер
операциягъа къатышханланы
хурметлерине жоралап дзю-
додан битеурроссей эришу-
ле бардырылгъандыла. Анга
къыралны онтёрт регионун-
дан акъылбалык болмагъан
спортчуладан эки жюзден
артык адам къатышханды.

Турнирни ахырында чыгъ-
арылгъан эсеплеге кёре,
Къабарты-Малкъарны ке-
лечилери беш майдалгъа
тийишли болгъандыла. Алай
бла кеси ауурлукъларында
Мусукланы Алий (90 кг) бла
Амирлан Унежев (50 кг) –



алтын эм Теммоланы Алан
(60 кг), Али Тембовтов (73 кг)
эм Дмитрий Колошин (90
кг) доммакъ майдалла бла
саугъаланнгандыла.

Спортчула тренерле Залим
Гадановну, Валерий Рахма-
новну эм Бесплан бла Залим
Дзюевланы къолларында
жарау этеди.

Жамауат

Жашау журт токъ ызгъа къошулгъанды

Көп болмай «Россети Се-
верный Кавказ» – «Каббалкэ-
нерго» биригуно келечилери
Нальчикде «Жашил квартал»
деген көп фатарлы жашау журтну
ток ызгъа къошханды-
ла. Алай бла проектге кёре,
ол 1,5 мегаватт (МВт) кюч бла
жалчытылыннганды. Ишлени
кезиюнде сагъынылгъан юй
электрокюч бла тынгылы бо-
лурча подстанцияда къошакъ
мадарла да этилгенди.

Саулай алып айтханда, бый-
ылгы жылны башындан бери
«Каббалкэнерго» биригуно
келечилери республикада беш
көп фатарлы жашау журтну
5,8 мегаватт ток бла жалчыт-
хандыла.

Эсге сала айтсакъ, жангы
хайырланыучуланы ток ыз-
лагъа къошарча эм электро-
кюч бла тынгылы жалчытырча
жумуш энергетиклени баш
борчларындан бирине санала-
ды. Аны себепли бюгюнлюкде
«Россети» биригуде сетле-
ге къошулургъа сюйгенлеге
тапплыкъгъа электрон халда
заявка берирча сервис иш-
лейди. Ол санда Портал-ТП.
РФ сайта энчи кабинетге
кирип, ток ызгъа къошарча за-
явка берирге эм къаллай бир
электрокюч керек болгъанын
да белгилерге жарайды.

2026 жылда октябрьге намаз къылыуну беш ууахтысы

	Айны кюнлери	Эрттен намаз	Кюнню чыкъгъан заманы	Тюш намаз	Экинди намаз	Аш- хам намаз	Жассы намаз
1	Орта кюн	04:33	06:03	12:05	15:17	17:49	19:29
2	Байрым кюн	04:34	06:04	12:05	15:16	17:48	19:28
3	Шабат кюн	04:35	06:05	12:05	15:15	17:46	19:26
4	Ыйых кюн	04:36	06:06	12:05	15:14	17:44	19:24
5	Баш кюн	04:38	06:08	12:04	15:12	17:42	19:22
6	Геуюрге кюн	04:39	06:09	12:04	15:11	17:41	19:21
7	Бараз кюн	04:40	06:10	12:04	15:10	17:39	19:19
8	Орта кюн	04:41	06:11	12:03	15:08	17:37	19:17
9	Байрым кюн	04:42	06:12	12:03	15:07	17:35	19:15
10	Шабат кюн	04:43	06:13	12:03	15:06	17:34	19:14
11	Ыйых кюн	04:45	06:15	12:03	15:04	17:32	19:12
12	Баш кюн	04:46	06:16	12:02	15:03	17:30	19:10
13	Геуюрге кюн	04:47	06:17	12:02	15:02	17:28	19:08
14	Бараз кюн	04:48	06:18	12:02	15:01	17:27	19:07
15	Орта кюн	04:49	06:19	12:02	14:59	17:25	19:05
16	Байрым кюн	04:51	06:21	12:01	14:58	17:23	19:03
17	Шабат кюн	04:52	06:22	12:01	14:57	17:22	19:02
18	Ыйых кюн	04:53	06:23	12:01	14:56	17:20	19:00
19	Баш кюн	04:54	06:24	12:01	14:54	17:19	18:59
20	Геуюрге кюн	04:56	06:26	12:01	14:53	17:17	18:57
21	Бараз кюн	04:57	06:27	12:01	14:52	17:15	18:55
22	Орта кюн	04:58	06:28	12:01	14:51	17:14	18:54
23	Байрым кюн	04:59	06:29	12:00	14:49	17:12	18:52
24	Шабат кюн	05:01	06:31	12:00	14:48	17:11	18:51
25	Ыйых кюн	05:02	06:32	12:00	14:47	17:09	18:49
26	Баш кюн	05:03	06:33	12:00	14:46	17:08	18:48
27	Геуюрге кюн	05:04	06:34	12:00	14:45	17:06	18:46
28	Бараз кюн	05:06	06:36	12:00	14:44	17:05	18:45
29	Орта кюн	05:07	06:37	12:00	14:44	17:03	18:43
30	Байрым кюн	05:08	06:38	12:00	14:43	17:02	18:42
31	Шабат кюн	05:10	06:40	12:00	14:43	17:01	18:41

КъМР-ни Муслийманларыны дин управленийсы.

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан
РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш ред. орунбасары),
ЖАНИУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш ред. орунбасары),
КЕТЕНЧИЛАНЫ Зульфия (жууалы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЙБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмный – **42-63-01**. Баш редакторну орунбасарлары – **42-38-21, 40-04-82**, жууалы секретарь – **40-28-97**, секретариат – **40-93-62**, корректорла, специалисте – **42-63-52**.
РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМЛЕРИ:
Политика эм право – **42-24-02**, экономика – **42-66-73**, култура – **42-66-76**, социал ишле – **42-75-82**, курортла, туризм эм спорт – **40-39-93**, окъучула бла байламлыкъла жюриптоу эм жазылуу – **42-37-94**, сурат алыучу – **40-59-18**, энчи корреспондент – **42-68-72**, операторла – **42-66-85**.

Редакция авторла бла къагъыт жюриотмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артка къайтарылмайдыла. Газетде басмаланган материалда айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылган хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законна тийишлиликле материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.
Газет Связьны, информация технологияланы эмда асламы коммуникацияланы ишлери жаны бла федерал надзор службаны (Роскомнадзору) Къабарты-Малкъарда управленийсында **2016** жылда **19** декабрде регистрацция этилгенди.
Регистрация номер — **ПН № ТУ07-00118. Индекс - П 5893**
Газет ийыккъа юч кере чыгъалы – **геуюрге, орта, шабат** кюнледе. Багъасы 13 сомду.

Газетни басмагъа “КъМР-Медиа” ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.
Газет “Известия” “Южный регион” ООО-ну типографиясында басмаланганды.
Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а
Газетлени ислерине тандыруу ючюн КъМР-ни почта связны федерал Управленийсы жууаплыды.
Телефон: **76-01-21**
Тиражы **1627** экз. Заказ № **2118**

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салыннганды
ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГАРГАНЛА:
Мокъаланы Зухура – дежурный редактор;
Баллиланы Феруза (1,2-чи бетле),
Бийчеккуланы Жаннета (3,4-чю бетле) – корректорла.
РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ:
360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспек, 5.
Электрон почта: **elbor_50@mail.ru**